

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/93/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

134/2011. (V. 11.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. január 5-én előterjesztett **panaszát** a 2011. május 11-én – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében - megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2010. január 5-én, elektronikus úton terjesztette elő beadványát, amelyet 2010. március 22-én aláírásával ellátva is megerősített, majd 2010. április 26-án kiegészített.

1) Előadása szerint 2009. december 17-én 18 óra után bejelentést szeretett volna tenni a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) XIV. kerületi Rendőrkapitányságán, azonban a civil ruhát viselő ügyeletes tiszt, Ny. bántalmazta. Az említett napon 17 óra 30 perc körüli időben érkezett meg a rendőrségre, ahol a -10 °C-ban több mint fél óra várakozás után tudta előadni érkezésének célját. Rendőri kérdésre válaszolva elmondta, hogy szeretne bejelentést tenni, mivel a gyermekét elrabolták az iskolából. Erre azonban azt a választ kapta, hogy mindez nem így történt, és elő fogják állítani. Ekkor minden egyéb tájékoztatás nélkül a panaszos bal karját az ügyeletes tiszt megragadta, hátracsavarva felfelé húzta, és elkezdte a panaszost „bevoncsolni” az épületbe. A panaszos nem tanúsított ellenállást, de fájdalomban segítségért kezdett kiabálni. Ennek hallatán a rendőr egyre erősebben csavarta a panaszos karját felfelé.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A történések előzményeként a panaszos elmondja, hogy aznap 16 óra előtt néhány perccel kapott egy telefont, hogy ne menjen a gyermekéért az iskolába, mert elvitték egy gyermekotthonba. A panaszos ekkor azonnal az iskolába sietett. Az iskolába belépve a portás az útját állta, mire a panaszos jelezte, hogy szeretne az osztályfőnökkel beszélni. A portás azonban nem engedte tovább, és megpróbálta a panaszost „kilökdösní” az épületből. Néhány perc elteltével megérkezett az igazgató és a gyermekvédelmi felelős, de azt nem árulták el, hogy mikor, miért és hová vitték el a gyereket, csak annyit mondtak, hogy a szomszédok tettek feljelentést. A panaszos megjegyzi, hogy az igazgató érkezésekor egy fiatalember lépett be az előtérből, aki közölte, hogy a panaszost meg fogja bilincselni, ha viselkedésével nem hagy fel, erre azonban utóbb nem került sor.

A panaszos – miután az iskolában nem kapott tájékoztatást – a rendőrségre indult, feljelentést tenni. Amikor azonban odaért – álláspontja szerint – úgy fogadták, mint egy bűnözőt. Lehurcolták az alagsori fogdába, és garázdaság elkövetésével vádolták meg, de erről csak többszöri kérdésre tájékoztatták. A panaszos több alkalommal is kért ügyvédet, de nem biztosítottak a számára védőt. Kb. 18 órától 23 óráig tartották fogva, és amikor kihozták a fogdából, egy civil ruhás nyomozó azt mondta az őrnök, hogy még vissza kell a panaszost vinni.

Kérdéseire azt mondták, hogy amennyiben a rendőrség ellen panaszt kíván tenni, a fogdában kell várakoznia. A panaszos jelezte, hogy oda nem megy vissza, ezért végül a bűnügyi osztály vezetője meghallgatta, aki azonban szóban „vette fel” a panaszt, írásban nem rögzítette. Később a panaszos jelezte, hogy az iskola ellen is panaszt kíván tenni, amiről az ügyeletes tiszt hosszasan próbálta lebeszélni, ennek ellenére a panaszos végül megtette a bejelentést.

A rendőrkapitányságról a panaszos végül 2009. december 18-án 0 óra 30 perckor távozott.

Sérelmezi, hogy a kapitányságon elvették a telefonját, kiforgatták a táskáját, megmotozták, ordítottak vele. Elmondása szerint az intézkedések idején kb. 10 rendőr várakozott a folyosón, voltak köztük rendőrtisztai főiskolások is, akik azonban a panaszos kiabálására, segítségkérésére nem reagáltak. Ételet, italt annak ellenére nem kapott, hogy jelezte, 7 órája semmit nem evett, nem ivott. Többször szólt, hogy nagyon fázik, mégis sokáig váratták.

Utóbb a gyerekeitől tudta meg, hogy az iskolából 12 óra után vitték el egy intézetbe, és a gyerek hiába kérte, hogy értesítsék az édesanyját. A panaszos szerint gyerekének szándékosan nem mondtak igazat arról, hogy nem kívánták őt értesíteni. A panaszos kifejti, hogy gyermeke 2009. december 17. óta tartózkodik egy olyan intézményben, ahol alapvető szabadságjogainak érvényesülését korlátozzák, fogvatartása testileg és lelkileg megviseli.

A fentiek alapján a panaszos kéri a Testület vizsgálatát különösen annak érdekében, hogy gyermekét az intézetből mielőbb elhozhassa.

2) A panaszos 2010. április 26-án elküldte a Testületnek a Budapest XIV. és XVI. kerületi Ügyészség nyomozás megszüntetéséről hozott határozatát. Az irat szerint a panaszos ellen a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányságon a gyermeke általános iskolájában 2009. december 17-én tanúsított magatartásával összefüggésben garázdaság vétsége miatt indult eljárást az ügyészség megszüntette, mivel a nyomozás adatai alapján – erőszak hiányában – nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése.

II.

A panaszos sérelmeit a Testület a rendőrség által megküldött iratok figyelembevételével 479/2010. (XI. 17.) számú állásfoglalásával bírálta el. A panaszbeadványban előadott sérelmekkel összefüggésben a Testület megállapította a panaszos alapvető jogainak súlyos megsértését, ezért a panaszt – a rendelkezésre álló iratokkal együtt – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján, határozathozatal céljából megküldte az országos rendőrfőkapitánynak.

Az országos rendőrfőkapitány 2010. december 30-án kelt, 29000-105/403/10/2010. RP. számmal ellátott végzésben a panaszos panaszát érdemi vizsgálat nélkül elutasította arra hivatkozva, hogy a panaszos a Testülethez az Rtv.-ben előírt nyolc napos határidőn túl fordult. Minthogy azonban a panaszos a rendőrségnek már az előállításának megszüntetését követően jelezte, hogy panasszal kíván élni, ezért az érintett rendőri szerv által az Rtv. 93/B. §-a alapján lefolytatandó panaszeljárást megfelelően le kell folytatni. A panaszt ezért az országos rendőrfőkapitány kivizsgálásra megküldte az elsőfokú panaszeljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányságnak.

A Testület a végzés tartalmának megismerését követően levélben fordult a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányság vezetőjéhez, és arról tájékoztatta, hogy az Rtv. 93. § (3)-(4) bekezdéseiben szabályozott jogosítványaival élve úgy döntött, a panasz kivizsgálását a rendőrségtől átveszi. Erre figyelemmel a Testület kérte a rendőrségi panaszeljárás felfüggesztését, egyúttal nyilatkozattételre hívta fel a panaszost azzal kapcsolatban, hogy kívánja-e a kivizsgálás átvételét.

A panaszos a nyilatkozattételre biztosított határidőn belül úgy nyilatkozott, hogy igényt tart a Testület eljárására, amelyről a Testület a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányság vezetőjét 2011. március 17-én kelt levélben tájékoztatta, egyúttal kérte a panasszal összefüggésben a rendőrség rendelkezésére álló valamennyi irat megküldését.

Jelen állásfoglalás III. részében a 479/2010. (XI. 17.) számú állásfoglalás meghozatalát megelőzően rendelkezésre bocsátott, míg IV. részében az országos főkapitány döntése alapján elindult elsőfokú eljárás átvételét követően megküldött rendőrségi iratok tartalmának ismertetésére kerül sor.

III.

1) K. r. ezredes, a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányság vezetője a Testület megkeresésére az alábbi választ adta.

A panaszos ellen a Btk. 271. § (1) bekezdése szerinti garázdaság vétsége elkövetésének megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárás. 2009. december 17-én 17 óra körüli időpontban telefonon bejelentést tett a kapitányság ügyeletére az Általános Iskola igazgatója, és előadta, hogy az iskola egyik tanulóját, a panaszos fiát aznap 12 óra 30 perckor a Gyámhivatal munkatársai jogerős határozat alapján az iskolából elvitték, és átmeneti gyermekotthonban helyezték el. Kb. 16 órakor megjelent az iskolában a gyermek édesanyja, azaz a panaszos, akit az iskola tájékoztattott a történésekről. A panaszos nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy a fiát a gyámhivatal védelembe vette, és őrvölgve, az iskola alkalmazottait folyamatosan fenyegetve, támadólag lépett fel, miközben a többi gyerek és

szüleik éppen hazafelé tartottak, így az eseményeknek szem- és fültanúi voltak. Mire az igazgatónő a rendőrséget értesítette, a panaszos távozott az iskolából, ott a panaszossal szemben tehát a rendőrség nem intézkedett, az általa említett fiatalemberről, aki a panaszos megbilincselésével fenyegetőzött, a rendőrség nem rendelkezik információval.

A fenti eseményeket követően, 18 óra 13 perckor a panaszossal szemben a kerületi rendőrkapitányság épülete előtt Ny. r. őrnagy, a főügyeletes bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt előállítást hajtott végre. A panaszos 18 óra körül érkezett a kapitányság épületéhez, és az objektumőrnél jelezte, hogy gyermekét elrabolták, ezért feljelentést akart tenni. Az objektumőr jelentette a panaszos szándékát a főügyeletesnek, aki az előzmények ismeretében személyesen ment a panaszoshoz. Az intézkedés megkezdése előtt közölte nevét, rendfokozatát és beosztását, illetve magát szolgálati igazolvánnyal és jelvénnel igazolta. Tájékoztatta a panaszost, hogy gyermekét nem rabolták el, hanem a kerületi gyámhivatal ideiglenes hatállyal gyermekotthonban helyezte el, közölte továbbá, hogy az általános iskolában tanúsított kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartásával bűncselekményt valósított meg, ezért előállítására és gyanúsítottkénti kihallgatására kerül sor. Ezt a panaszos nem volt hajlandó tudomásul venni, és egyre agresszívabban viselkedett, illetve az épületből távozni kívánt. A főügyeletes azért döntött az előállítás mellett, mivel úgy ítélte meg, hogy a késelem az intézkedés eredményét veszélyeztette volna. A panaszos agresszív magatartása miatt – ellenszegülésének megtörésére – a főügyeletes vele szemben testi kényszert alkalmazott.

Az intézkedés jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja volt, amiről a panaszost tájékoztatták.

Az előállítást foganatosító főügyeletes a rendelkezésre álló információk alapján – mivel a bűncselekményről közvetlen értesítést kapott, és a szemtanúk úton voltak a kapitányságra – az intézkedést szükségesnek és arányosnak ítélte.

A panaszos ruházatának átvizsgálása a vonatkozó normáknak megfelelően, az előállító helyiségben való elhelyezését megelőzően megtörtént. A fogvatartotti jogokról a panaszost az előállító helyiségbe történt befogadásakor tájékoztatták. A jogi képviselőre vonatkozó tájékoztatást a panaszos szintén megkapta, kihallgatása során védő kirendelését kérte, annak érdekében a rendőrség intézkedett. A panaszos az intézkedést érintő panaszjogával kapcsolatban az előállítást követően közvetlenül, a büntetőeljárás törvény szerinti panaszjogáról pedig gyanúsítottkénti kihallgatás megkezdésekor kapott felvilágosítást. A bűnügyi osztályvezető a gyanúsítottkénti kihallgatást követően szóban meghallgatta a panaszost, majd előadása alapján parancsnoki kivizsgálást készített.

A válaszlevél megjegyzése utal arra, hogy a vonatkozó normák szerint étkeztetésre 5 órát meghaladó előállítást követően jogosult az előállított személy. Figyelemmel arra, hogy a panaszos előállításának időtartama a jelzett időtartamot nem haladta meg, étkeztetéséről a rendőrség nem volt köteles gondoskodni.

A panaszos az intézkedések során előadta a gyermeke hollétével kapcsolatos kérdéseit, amelyekre kapott is választ, mivel azonban ragaszkodott ahhoz, hogy bejelentését írásban is megtehesse, végül jegyzőkönyv felvételére is sor került.

A panaszost az előállítás során ugyancsak a vonatkozó normákra figyelemmel előállító helyiségben helyezték el. Tekintettel arra, hogy megfelelő téli öltözékben állították elő, és az előállító helyiség fűtése megegyezik bármelyik másik, a kapitányság objektumában található helyiség fűtésével, a rendőrség megítélése szerint kizártnak tekinthető, hogy az előállítás ideje alatt a panaszos fázott volna.

Az események kronológiáját a rendőrség az alábbiak szerint foglalta össze: 18 órakor a panaszos megjelent a kapitányságon; 18 óra 13 perckor a főügyeletes előállította, és megtörtént a befogadása az előállító helyiségbe; 21 óra 14 perctől kezdődően 22 óra 38 percig pedig a panaszos kihallgatása zajlott.

A panaszos előállítását követően a rendőrség nyomozást rendelt el, amelynek keretében a panaszost gyanúsítottként hallgatták ki. A rendőrség a nyomozás iratait utóbb vádemelési javaslattal továbbította az ügyészségnek.

2) F. r. főhadnagy, a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának megbízott vezetője a panaszost eseményekkel összefüggésben parancsnoki kivizsgálást végzett, annak eredményeként – 2009. december 17-én kelt jelentésében – az alábbi megállapításokat tette.

Ügyeletesi szolgálata teljesítése során, 19 óra körüli időben a főügyeletes arról tett jelentést, hogy garázdaság vétségével megalapozottan gyanúsítható személyt állított elő a kapuügyeletről, és az intézkedés során testi kényszer alkalmazására került sor. A főhadnagy 21 óra 30 perc körüli időben hallgatta meg személyesen a főügyeleteset – azt megelőzően egy fegyveres rablás helyszínén tartózkodott –, aki elmondta, hogy aznap 17 óra körüli időben telefonon tett bejelentést az Általános Iskola igazgatója. A bejelentő előadta, hogy kb. 12 óra 30 perckor jelentek meg a zuglói gyámhivatal munkatársai az iskolában, és egy végzés alapján, amelyet a helyszínen felmutattak, az iskola egyik tanulóját magukkal vitték azért, hogy átmeneti gyermekotthonban helyezték el. Kb. 16 óra körüli időben megjelent az iskolában a gyermek édesanyja (a panaszos), aki magából kikelve üvöltözött, és a portással szemben támadólag lépett fel, mivel az nem akarta beengedni az iskola épületébe. A portás telefonon értesítette az igazgatót, aki a gyermekvédelmi felelőssel együtt hamarosan megjelent a portán. A szülőt fel akarták invitálni az irodába, ő azonban nem akart felmenni, hanem tovább ordított, őrvongott. Az igazgató elmondta, hogy azért akartak a szülővel az irodában beszélni, mert akkor mentek haza a gyermekek és látszott rajtuk, hogy megrémültek. A szülő azonban nem volt hajlandó meghallgatni az igazgatót és a gyermekvédelmi felelőst, tovább folytatta az őrvongást, majd telefonált, és végül távozott azzal, hogy megy a rendőrségre bejelentést tenni.

A panaszos 18 óra körül érkezett meg a rendőrkapitányságra, ahol az objektumőrrel közölte, hogy elrabolták a gyermekét, és feljelentést akar tenni. Az objektumőr jelentést tett a főügyeletesnek, aki személyesen ment le a kapuügyelethez, ahol a panaszosnak bemutatkozott, felmutatta szolgálati igazolványát és a jelvényét, majd közölte a panaszossal, hogy a bejelentés adatai alapján megalapozottan gyanúsítható garázdaság elkövetésével, ezért előállítja. A panaszos ezt nem volt hajlandó tudomásul venni, agresszív fellépést tanúsított, amely miatt a főügyeletes a panaszos karját megfogva kívánta az intézkedést fogatosítani. A panaszos azonban ellenszegült, és ezért, továbbá mivel a késedelem az intézkedés eredményét veszélyeztette volna, a főügyeletes a tanult elvezető fogással, kezének hátra helyzetbe feszítésével a panaszost az előállító helyiségbe kísérte.

Az előállító helyiségbe történt elhelyezést követően a panaszos karjának fájdalmára panaszkodott, amely miatt mentőt hívtak hozzá. A mentőápoló megvizsgálta a panaszost, és megállapította, hogy a bal vállán feltehetően zúzódás keletkezett, amely különösebb ellátást nem igényelt, ezért csupán krémmel kente be a sérült testrészt.

A főügyeletes megjegyezte, a kapuügyeletnél elhelyezett kamera látószögében foganatosította az intézkedést, arról azonban nem tud, hogy a kamera rögzített-e felvételt.

A főhadnagy – a gyanúsított kihallgatást követően – 22 óra 30 perckor hallgatta meg személyesen a panaszost, aki kérdésre közölte, hogy mindenképpen panaszt tesz a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés miatt. Röviden előadta a délután folyamán történeteket is, és elmondta: azért ment be a kapitányságra, mert az iskolában nem tudott értelmesen beszélni senkivel. A kapitányságon várakozott egy darabig, majd megjelent egy férfi, aki ügyeletesként mutatkozott be. A panaszos neki akarta elmondani, hogy elrabolták a gyermekét, de az ügyeletes meg sem hallgatta, hanem közölte vele, hogy tudja, mi történt az iskolában, ezért elővezeti. A panaszos nem értette, mi történik, mert nem követett el semmit, de az ügyeletes megfogta a balkarját, fájdalmasan hátra feszítette, és ebben a tartásban vezette a fogdára. A panaszos a fájdalomtól kiabálni kezdett, később pedig orvosi ellátást kért. A kikerkező mentősök megvizsgálták, adtak neki egy krémet, és azt tanácsolták, hogy pihentesse a karját néhány napig.

A panaszos a főhadnagy megjegyzése szerint a meghallgatás alatt nyugodt volt, de zavartnak tűnt.

A kivizsgálás során a főhadnagy az előállítást figyelemmel kísérő objektumórt nem tudta meghallgatni, mert addigra annak szolgálati ideje lejárt, és távozott a kapitányság épületéből.

A kivizsgálás eredményeként a főhadnagy megállapította, hogy a főügyeletes Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerint, mint bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt állította elő a panaszost, és vele szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszer alkalmazott. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM Rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4. §-a alapján a rendőri fellépés megfelelő volt, az 59. § alapján pedig az alkalmazott testi kényszer szükségesnek és indokoltnak minősült. Az 57. § kapcsán továbbá megjegyezte, hogy az intézkedő rendőr az arányosság elvét szem előtt tartva járt el. Az elsődleges kivizsgálás alapján tehát a főügyeletes intézkedése jogszerű és szakszerű volt.

A főhadnagy jelentése végén ugyanakkor megjegyzi, hogy a kivizsgálás teljessége érdekében szükséges a szolgálatban lévő objektumőr meghallgatása, illetve annak megállapítása, hogy a kapuügyeletnél elhelyezett kamera rögzítésre alkalmas berendezéshez volt-e csatlakoztatva.

3) Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról készített jelentés tanúsága szerint a panaszossal szemben az eljáró rendőr 2009. december 17-én 18 óra 13 perctől kezdődően az Rtv. 29. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján igazoltatást, az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján – bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személlyel szembeni – előállítást hajlott végre. Az intézkedés során testi kényszer alkalmazására is sor került az Rtv. 47. §-a alapján megfogás és elvezető fogás formájában. A rendőr a panaszost a kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztette. A rendőri intézkedés során a panaszosnak

sérülése keletkezett, amelynek ellátására mentőt hívtak. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján az előállított a hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését nem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló események leírásaként a jelentés a következőket tartalmazza. Az intézkedés napján bejelentés érkezett a kapitányságra az Általános Iskolából arról, hogy egy szülő, miután tudomást szerzett arról, hogy gyermekét a Gyámhatóság ideiglenes gondozásba vette, szitkozódva nekitámadt az iskola portásának, és olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsított, ami másokban félelmet és megbotránkozást keltett. A rendőrök helyszínre érkezésekor a szülő az iskola területéről már távozott, később ugyanakkor megjelent a kerületi kapitányság épületénél, hogy bejelentést tegyen azért, mert a gyermekét elrabolták.

Mivel tudott az iskolában történekről, és a cselekmény szemtanúi is útban voltak a kapitányságra, a főügyeletes személyesen ment le a kapuhoz. Ott szolgálati igazolványa és jelvénye felmutatásával igazolta magát, majd közölte a panaszossal, hogy bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható, ezért előállítja. Ezt a panaszos nem volt hajlandó tudomásul venni, ezért a rendőr a további ellenszegülés megtörésére, illetőleg az esetleges támadás megakadályozása érdekében megfogta őt. Majd mivel a panaszos ellenállást tanúsított, bal kezét hátra helyzetben elvezető fogással rögzítette, és az előállító helyiségbe kísérte. A jelentés szerint a panaszos az előállítás során, az épületben is „folyamatosan üvöltözött”.

Az előállító helyiségben a panaszos jelezte, hogy nagyon fáj a karja, ezért az eljáró rendőr az ügyeleten keresztül mentőt hívott hozzá. A mentők 19 órakor érkeztek meg, és az ápoló megállapította, hogy a panaszos bal vállán zúzódás keletkezett, ami azonban funkcionális zavart nem okoz. A sérülést az ápoló a helyszínen ellátta.

A jelentés tanúsága szerint Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztató, valamint az előállítás idejéről szóló igazolás kiadására sor került. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8) és (9) bekezdései, továbbá a 19/1996. (VIII. 23) ORFK utasítás 36/A. §-a alapján a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót a panaszos megkapta.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a panaszos Rtv. 29. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján végrehajtott igazoltatása, az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pont alapján elvégzett előállítása, jogszerű volt. Ugyancsak jogszerűnek minősült az Rtv. 47. §-a alapján a testi kényszer alkalmazása, nem sérült továbbá az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt arányosság követelménye sem.

4) P. r. ftörm. 2009. december 17-én készített jelentésében előadja, hogy a panaszban említett napon 7 órától december 18-án 7 óráig fogdaórként teljesített szolgálatot. A panaszost december 17-én 17 óra 45 perckor, garázdaság elkövetésének gyanúja miatt állították elő. A befogadó helyiségben a panaszos jelezte, hogy fáj a bal válla, amit a fogdaór jelentett az ügyeletes tisztnek, aki pedig mentőt hívott.

A mentők 19 órakor érkeztek meg. A mentőápoló a sérülést megvizsgálta, és közölte, hogy a sérülés valószínűleg a váll zúzódása, ami 8 napon belül gyógyul. Az ápoló a sérülést a helyszínen ellátta.

5) A panaszos előállításáról kiállított igazolás szerint a személyi szabadságot korlátozó intézkedés jogalapja az Rtv. 33. § – bekezdés és pont megjelölése nélkül –, az előállított hozzátartozó vagy képviselő értesítését nem kérte, és a „rendőri intézkedés módjával” szemben panasszal kívánt élni. Kézzel írva szerepel továbbá egy megjegyzés, miszerint a panaszos élelmezést kért, de nem kapott.

A szabadságkorlátozás kezdete 18 óra 13 perc, míg befejezésének időpontja 22 óra 58 perc.

Az igazoláson a Testület elérhetőségei szerepelnek, azonban a panasz előterjesztésére nyitva álló határidő nincs megjelölve.

6) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszos gyanúsított kihallgatásáról készített jegyzőkönyvet, amelynek rögzítésére 21 óra 14 perctől kezdődően került sor, és a jegyzőkönyvet 22 óra 38 perckor zárták le. Szintén megküldte a rendőrség a panaszos bejelentéséről felvett jegyzőkönyvet, amely 23 óra 46 perckor készült el.

Mindkét irat a panaszos fiának iskolájánál történt események leírását tartalmazza, azért azok tartalmi ismertetésétől a Testület eltekint.

IV.

A rendőrségi panasz eljárás átvételekor a rendőrség – a III. pontban szereplő dokumentumokon túl – az alábbi iratokat bocsátotta a Testület rendelkezésére.

1) P. r. főtörzsőrmester meghallgatására a panaszolt eseményekkel összefüggésben 2011. február 22-én került sor. A meghallgatott rendőr az alábbi tartalommal tett nyilatkozatot.

A panaszban említett napon a főtörzsőrmester előállító őri szolgálatot teljesített. Annak során, a késő délutáni órákban Ny. r. őrnagy egy középkorú nőt – a panaszost – kísért be az előállítóba. A főtörzsőrmester úgy emlékszik, hogy az őrnagy a nőt úgy kísérte, hogy valamelyik karját hátra fogta. A főtörzsőrmester ezt követően hajtotta végre a befogadást. A fogvatartottnak tájékoztatást nyújtott jogairól és kötelezettségeiről, így arról, hogy öt órát meghaladó fogdai tartózkodás esetén, kérésére élelmiszert biztosítanak részére, továbbá köteles eltérni a birtokában (a fogdai tartózkodás időtartama alatt) nem tartható tárgyak elvételét. Átadott továbbá a fogvatartottnak egy nyomtatványt az előállítással és a fogdai tartózkodással kapcsolatosan igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről. A főtörzsőrmester megjegyzése szerint a dokumentumot csak átadta, mivel abból az átvétel igazolására nem kell a fogvatartottal aláírni egy példányt.

A panaszostól elvett tárgyakról letéti jegyzőkönyvet vett fel, majd a letéti tárgyakat a páncélszekrényben zárta. Amikor a panaszos az előállítóba távozott – amikor a nyomozó kihallgatásra kísérte –, valamennyi letétezett tárgyát visszakapta.

A főtörzsőrmester a meghallgatáson azt már nem tudta felidézni, hogy a panaszos kért-e tőle élelmiszert vagy vizet. Arra viszont határozottan emlékezett, hogy fogdai befogadást követően a panaszos jelezte, hogy fáj a válla, ezért mentőt hívott hozzá. A mentőorvos

megvizsgálta a panaszost, és azt közölte, hogy az előállítóban elhelyezhető, orvosi ellátást nem igényel.

2) Ny. r. őrnagy meghallgatására a panasz eljárás keretében szintén 2011. február 22-én került sor.

Az őrnagy annak során elmondta, hogy a kérdéses napon ügyeletes tiszti szolgálatot látott el, beosztását tekintve pedig főnyomozó. A nap folyamán, az Általános Iskola igazgatójától, telefonon kapott értesítést arról, hogy a panaszos 16 óra körüli időben megjelent az iskolában, és az éppen hazafelé induló gyerekek előtt, az iskola aulájában nekitámadt az igazgatónak, illetve az igazgató védelmére kelt portásnak. A bejelentés idejére a panaszos távozott az iskolából, ezért a helyszínre rendőri segítséget az őrnagy nem küldött. Tájékoztatta ugyanakkor az igazgatónőt, hogy bejelentését személyesen vagy írásban megteheti a kerületi rendőrkapitányságon.

18 óra körüli időben jelent meg a panaszos a rendőrkapitányság kapujában. Erről az objektumőr tájékoztatta az őrnagyot, továbbá jelezte, hogy a panaszos ideges, üvöltözik, és azt állítja, hogy elrabolták a gyerekeit.

Az őrnagy ezt követően személyesen ment le a kapitányság kapujához, hogy meghallgassa a panaszost, aki azonban a kapuban továbbra is ideges, agresszív viselkedést tanúsított. A beszélgetés során az őrnagy számára egyértelművé vált, hogy a panaszos tisztában van azzal, a gyerekeit nem elrabolták, hanem a gyámhivatal vette ideiglenes gondozásba. Ennek ellenére a panaszos kitartott azon állítása mellett, hogy a gyereket ismeretlen tettesek vitték magukkal.

Amikor az őrnagy arra kérdezett rá, hogy az iskolában nekitámadt-e az igazgatónak, illetve a portásnak, a panaszos magából kikelve, szitkozódva említette az érintett személyeket. Állapota és magatartása miatt az őrnagy számára egyértelművé vált, hogy szükséges a panaszos előállítása. Annak oka pedig az volt, hogy a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja állt fenn, továbbá viselkedése alapján tartani lehetett attól, hogy szabadlábban hagyása esetén további, garázda jellegű cselekményeket valósítana meg.

Fellépése során az őrnagy közölte a panaszossal az előállítás tényét és okát, majd az intézkedést karját megfogva kívánta végrehajtani. A panaszos azonban kirántotta karját a rendőr kezéből, ezért vele szemben, felszólítást és tájékoztatást követően kezét hátra helyzetben rögzítő elvezető fogást alkalmazott. Az őrnagy leszögezi, hogy a panaszos karját nem csavargatta, és nem okozott neki szükségtelen fájdalmat. A legrövidebb úton az előállító helyiségbe kísérte a panaszost, aki végig üvöltözött, és a fogásból szabadulni próbált.

A gyanúsítottként történt kihallgatást követően a panaszost szabadon bocsátották, aki azonban ekkor nem hagyta el az épületet, hanem a panaszfelvevőnél megtette a bejelentését gyermeke elrablása miatt, és csak azután távozott.

3) Ugyancsak a panasz eljárás keretében került sor G. r. őrmester meghallgatására, aki a sérelmezett események idején a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányságon objektumőri szolgálatot teljesített.

Előadása szerint aznap, a délutáni órákban jelent meg a kapitányság épületében a panaszos, aki az objektumőr kérdésére válaszolva közölte, hogy elrabolták a gyermekét. A történetekkel összefüggésben konkrétumokat nem mondott, csupán azt ismételte, hogy egy, az objektumőrnél magasabb beosztású emberrel kíván beszélni. A rendőr megjegyzése szerint a panaszos láthatóan feldúlt állapotban volt, idegesen sétálgatott fel és alá az objektumőri épület előtt.

Az objektumőr a történeteket telefonon jelentette Ny. r. őrnagy ügyeletes tisztnek, aki rövid időn belül megjelent a kapunál, köszönt, majd bemutatkozott. A panaszos ekkor rögtön beszélni kezdett – az objektumőr emlékezete szerint gyermeke elrablásáról –, és nem hallgatta végig az ügyeletes tisztet, illetve amikor utóbbi kérdezni vagy mondani próbált valamit, a panaszos nem hagyta szóhoz jutni.

Amikor a panaszos mindent elmondott, amit szeretett volna, az ügyeletes tiszt kinyitotta a mágneszáras kaput, és beengedte rajta a panaszost, majd közölte, tudomása van arról, hogy a panaszos az adott napon, valamivel korábban garázdaságot követett el annál az iskolánál, ahonnan a Gyámhivatal munkatársai elvitték a gyereket, ezért, vagyis bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállítást foganatosít vele szemben.

A panaszos a fentiek hallva passzívan ellenállt, ki akarta vonni magát az intézkedés alól, ezért Ny. r. őrnagy testi kényszert alkalmazott olyan módon, hogy a panaszos egyik karját hátracsavarta, és így kísérté be a kapitányság épületébe.

A őrmester eközben kilépett az objektumőri épületből, hogy szükség esetén segítséget tudjon nyújtani kollégájának. Az őrnagy azonban csupán annyit kért tőle, hogy nyissa ki a bejárati ajtót, majd térjen vissza felállítási helyére, mivel egyedül is le tudja folytatni az intézkedést.

V.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos igazoltatását, előállítását, a vele szembeni testi kényszer alkalmazását, a panaszos fogdai befogadását, és a neki nyújtott rendőri segítséget és felvilágosítást.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz, 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz, 54. §-ában rögzített emberi méltósághoz, 55. §-ának (1) bekezdése szerinti személyi szabadsághoz, 64. §-ában foglalt panasz előterjesztéséhez és az 54. § (1) bekezdéséből levezethető testi épséghez és egészséghez való alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testületnek elsőként abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az eljárására irányadó szabályok a panaszos által előadott események sorozatából mely történések vizsgálatát teszik lehetővé.

a) A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

Az idézett jogszabályhely egyértelművé teszi, hogy a Testület érdemi kivizsgálást rendőri intézkedéssel összefüggésben, rendőri magatartás vizsgálatára indíthat.

A konkrét esetben ugyanakkor sem a panaszosi előadás, sem a rendőrségi iratok nem utalnak arra, hogy az általános iskolánál történt események során a panaszossal szemben rendőrök jártak volna el. A panaszos említést tesz ugyan egy férfiről, aki azzal fenyegette meg, hogy ha nem hagy fel a kiabálással, meg fogja bilincselni, azonban a rendőrség és az iskola igazgatójának egybehangzó elmondása alapján megállapítható, hogy ez a személy nem rendőr volt, az említett eseménysor a rendőrök érkezését megelőzően történt, amely időpontban egyébként a panaszos már nem tartózkodott az iskolában.

Tekintettel tehát arra, hogy az általános iskolánál a panaszossal szemben rendőri intézkedésre nem került sor, az ott zajlott eseményekkel összefüggő sérelmeket a Testületnek nem állt módjában vizsgálni.

Hasonló okból nem folytathatott vizsgálatot a Testület azzal összefüggésben, hogy a panaszos gyermekét a nap folyamán az iskolából elvitték. A rendelkezésre bocsátott iratok alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a gyermeket Budapest-Zugló Polgármesteri Hivatal Gyámhivatalának munkatársai vitték el az iskolából a gyámhatóság határozata alapján.

Mivel a panaszos gyermekének iskolából történt elvitelére nem rendőri intézkedés alapján került sor, illetve abban a rendőrség semmilyen módon nem működött közre, az események vizsgálata a Testület hatáskörén kívül esőnek minősül, annak jogszerűségéről a Testület érdemi megállapítást nem tehet. Ugyanezen okból nem működhet továbbá közre abban sem, hogy a panaszos gyermekét a gyámhatóság felügyelete alól visszakapja.

2) A panaszos sérelmezi, hogy a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányságának épületéhez érve feljelentést kívánt tenni fia „eltűnése” miatt, erre azonban nem volt alkalma, mivel a szolgálatban lévő főügyeletes intézkedett az előállítására iránt.

a) Az előállítás jogalapjául a főügyeletes jelentésében az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontját jelölte meg, vagyis a szabadságkorlátozást a panaszossal, mint bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személlyel szemben hajtotta végre.

Utóbb, 2011. február 22-én tartott meghallgatása során a főügyeletes úgy nyilatkozott, hogy a panaszos a kapitányság kapujában ideges, agresszív viselkedést tanúsított, az iskola igazgatóját és a portást magából kikelve, szitkozódva említette. Állapota és magatartása miatt az őrnagy számára egyértelművé vált, hogy szükséges a panaszos előállítása. Annak oka pedig az volt, hogy a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja állt fenn, továbbá viselkedése alapján tartani lehetett attól, hogy szabadlábban hagyása esetén további, garázda jellegű cselekményeket valósítana meg.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerinti előállítási okkal kapcsolatban a Testület leszögezi, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint a büntetőjogi felelősség vizsgálata nem tartozik hatáskörébe. Egyúttal utal korábbi gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga. Ezért a Testület ilyen esetben azt vizsgálja, hogy az előállításhoz szükséges mértékű gyanú az előállítás megkezdésekor fennállt-e.

A Testületnek a konkrét ügyben két kérdésre kellett választ adnia: elsősorban arra, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján felmerülhetett-e bűncselekmény gyanúja a panaszossal szemben, másodsorban arra, hogy amennyiben igen, úgy a rendőrség eljárása megfelelő volt-e.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdése értelmében garázdaság vétségét – ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg – az követi el, „aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen”.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142/A. §-ának (1) bekezdése értelmében ugyanakkor szabálysértést valósít meg az a személy, „aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen”.

Jelen esetben az iratok tanúsága szerint az általános iskola igazgatója azzal telefonált be a kapitányságra, hogy az iskolában megjelent a panaszos, aki nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy a fiát a gyámhivatal védelembe vette, és őrlöngve, az iskola alkalmazottait folyamatosan fenyegetve, támadólag lépett fel, miközben a többi gyerek és szülei éppen hazafelé tartottak, így az eseményeknek szem- és fültanúi voltak.

A főügyeletes az ügyben folyt parancsnoki kivizsgálás során a fentieket azzal egészítette ki, hogy az igazgató elmondása szerint a panaszos az iskolában magából kikelve üvöltözött, és a portással szemben támadólag lépett fel, mivel az nem akarta beengedni az iskola épületébe. A portás telefonon értesítette az igazgatónőt, aki a gyermekvédelmi felelőssel együtt jelent meg, és a szülőt fel akarták invitálni az irodába, ő azonban nem akart felmenni, hanem tovább „örjöngött”. Az igazgatónő elmondta, hogy azért akartak a szülővel az irodában beszélni, mert akkor mentek haza a gyermekek és látszott rajtuk, hogy megrémültek. A szülő azonban nem volt hajlandó meghallgatni az igazgatónőt és a gyermekvédelmi felelőst, tovább folytatta az őrlöngést, majd telefonált, és végül távozott azzal, hogy megy a rendőrségre bejelentést tenni.

A főügyeletes jelentésében, az intézkedés alapjául szolgáló események leírásánál előadja, hogy az intézkedés napján bejelentés érkezett a kapitányságra az Általános Iskolából arról, hogy egy szülő, miután tudomást szerzett arról, hogy gyermekét a Gyámhatóság ideiglenes gondozásba vette, szitkozódva nekítámadt az iskola portásának, és olyan kihívóan

közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsított, ami másokban félelmet és megbotránkozást keltett.

Mindezekkel szemben a panaszos meghallgatása során előadta, hogy a portás nem engedte be az iskola épületébe, sőt megfogta a panaszos ruháját, és rángatni kezdte. Ő ugyanakkor nem kiabált és nem lépett fel támadólag senkivel szemben.

A Testület a rendelkezésre álló információkat összevetve arra a következtetésre jutott, hogy ugyan a panaszos és az igazgató állításai ellentmondanak egymásnak, az iskolában történt eseményekkel kapcsolatosan tett bejelentésben a rendőrség tudomására jutott adatok kellő alapot szolgáltatnak ahhoz, hogy a rendőrség úgy ítélje meg, fennáll a bűncselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a panaszos előállításához jogalapot teremt.

b) Mivel azonban a hivatkozott – Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerinti – előállítási ok alapján a rendőrség az érintett személyt előállíthatja, vagyis az intézkedésre a jogszabályhely csupán a lehetőséget teremti meg, a Testületnek azt is vizsgálnia kellett, hogy a rendőrség a konkrét esetben ezzel a lehetőséggel jogszerűen élt-e.

Ehhez az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelménye nyújt iránymutatást. A rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”.

A rendőrség előadása alapján leszögezhető, hogy a panaszos előállításának célja az iskolánál történt események tisztázása, a panaszos által tanúsított magatartás értékelése, valamint az volt, hogy a garázdaság elkövetésének gyanúját a hatóság alátámassza, vagy megcáfolja. Ennek érdekében vált szükségessé a panaszos meghallgatása. A kérdés mindezek alapján úgy tehető fel, hogy arányos eljárásnak tekinthető-e a panaszos előállítása annak érdekében, hogy meghallgatására az ügyben sor kerüljön. A kérdésre a Testület nemleges választ ad az alábbiak alapján.

Amikor a rendőrség számára az igazgató bejelentése alapján fény derült arra, hogy bűncselekmény gyanúja miatt kell vizsgálatot folytatni, nyilvánvalóvá vált, hogy nem mellőzhető az érintett, azaz a panaszos meghallgatása. Azzal, hogy a kapitányság épületében – még ha más céllal is, de – személyesen jelent meg, a panaszos lehetőséget teremtett nyilatkoztatására, ezáltal a helyzet azonnali tisztázására. Ahelyett azonban, hogy az ügyeletes a panaszost tájékoztatta volna arról, hogy az ügyben szükségessé vált a meghallgatása, és tisztázta volna vele, hogy módjában áll-e ennek érdekében a kapitányságon maradni a tanúk kihallgatásának befejezéséig, vagy valamely későbbi időpontban tud idézés alapján megjelenni, az ügyeletes saját előadása szerint is rögtön azzal kezdte az intézkedést, hogy közölte a panaszossal: előállítja.

Azzal kapcsolatosan, hogy a főügyeletes miért tartotta indokoltnak a panaszos azonnali előállítását, a jelentése csupán annyit rögzít, hogy a rendelkezésre álló információk alapján –

mivel a bűncselekményről közvetlen értesítést kapott, és a szemtanúk úton voltak a kapitányságra – az intézkedést szükségesnek és arányosnak ítélte.

2011. február 22-én tartott meghallgatása alkalmával annyival egészítette ezt ki, hogy a panaszos állapota és magatartása miatt ítélte szükségesnek az előállítást, mivel megítélése szerint tartani lehetett attól, hogy szabadlábon hagyása esetén a panaszos további, garázda jellegű cselekményeket valósítana meg.

A Testület ez utóbbi indokolást rendkívül aggályosnak tartja, az Rtv. ugyanis nem ismer olyan előállítási okot, amely egy személy általános állapota vagy magatartása alapján preventív jelleggel, valamely esetlegesen bekövetkező jövőbeli jogellenes cselekmény megelőzése érdekében tenné lehetővé az illető szabadságának a korlátozását. Nem létezik tehát olyan előállítási ok, amelyet a főügyeletes meghallgatása során megjelölt.

A büntetőeljárás körébe eső olyan adatot, körülményt ugyanakkor sem jelentésében, sem meghallgatása során nem adott elő a főügyeletes, amely alátámasztaná, hogy a panaszos nyilatkozatát elodázhatatlan volt, vagy hogy kihallgatásáig a panaszost feltétlenül szükséges lett volna fogvatartani (pl. mert tartani lehetett attól, hogy utóbb az eljárási cselekmény alól kivonja magát). Ráadásul a gyanú szerinti bűncselekmény sem volt különösen súlyosnak tekinthető a rá vonatkozó iskolai bejelentések alapján sem.

Mindezek miatt – a panaszos meghallgatásának szükségességét nem vitatva – a Testület úgy ítélte meg, hogy önmagában a bűncselekmény gyanúja, illetve az a tény, hogy az eset szemtanúi úton voltak a kapitányságra, nem szolgáltatott kellő indokot ahhoz, hogy a rendőrségen önszántából megjelenő panaszost minden egyeztetés nélkül, azonnal előállítsák, és a meghallgatásig több órán keresztül fogva tartásuk.

Az arányosság követelményének az a kevésbé jogkorlátozó megoldás felelt volna meg jobban, ha az ügyeletes először tájékoztatja a panaszost a kihallgatásának szükségességéről, és tisztázza vele, hajlandó-e a kihallgatás céljából a rendőrségen maradni, vagy idézés alapján ott a későbbiekben megjelenni.

Erre tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos számára aránytalan sérelmet okozott, ezért jogszerűtlenül, a panaszos személyes szabadsághoz való jogának megsértésével járt el a rendőrség akkor, amikor – meghallgatása érdekében – azonnal az előállítása iránt intézkedett.

A Testület egyúttal – a főügyeletes által megjelölt, de az Rtv.-ben nem szereplő előállítási ok kapcsán – felhívja az érintett rendőrkapitányság vezetésének figyelmét, hogy az előállításra vonatkozó törvényi rendelkezések betartását az állomány intézkedései kapcsán fokozott figyelemmel kísérje.

Noha az előállítás jogszerűségének hiánya minden további, az előállításból következő intézkedést jogszerűtlenné tesz, az eset tanulságai miatt a Testület annak momentumait egyenként, önmagukban is értékelte.

c) A panaszos sérelmezi, hogy arról, hogy garázdaság elkövetésével vádolják, az intézkedés kezdetén nem, csak többszöri kérdésre kapott tájékoztatást.

Ezzel szemben a főügyeletes ügy nyilatkozott, hogy az intézkedés megkezdése előtt közölte nevét, rendfokozatát és beosztását, illetve magát szolgálati igazolvánnyal és jelvénnel igazolta. Tájékoztatta továbbá a panaszost, hogy gyermekét nem rabolták el, hanem a kerületi gyámhivatal ideiglenes hatállyal gyermekotthonban helyezte el, és közölte, hogy az általános iskolában tanúsított kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartásával a panaszos bűncselekményt valósított meg, ezért előállítására és gyanúsított kihallgatására kerül sor.

Az Rtv. 20. §-a tartalmazza a szolgálati fellépéssel kapcsolatos alapvető követelményeket. A (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt, minden esetben köteles – nevének és azonosító számán túl – az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A rendőri intézkedés alakosságait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 4. §-a, amely szerint, ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti, a rendőr az intézkedést – a napszagnak megfelelő köszönés, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítás, és ha egyenruhát visel, tisztelgés után – a tervezett intézkedés és annak célja megjelölésével, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg.

A fenti rendelkezések egyértelművé teszik az intézkedő rendőrrel szemben támasztott azon követelményt, amely alapján elsődlegesen az intézkedés foganatosításának kezdetekor köteles megjelölni az intézkedést, és meghatározni annak célját.

Ezeknek a rendelkezéseknek a Testület garanciális jelentőséget tulajdonít, hiszen az így kapott tájékoztatás alapján kerül az intézkedés alá vont személy olyan helyzetbe, hogy képes legyen megítélni a rendőri fellépés jogszerűségét, és megfelelően tudjon élni a panaszhoz és a jogorvoslathoz való jogával.

A konkrét esetben eljáró rendőr nem jelölt meg és utóbb a Testület sem tárt fel olyan körülményt, amely az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt kivétel alkalmazását indokolta volna. Mivel tehát az intézkedés eredményességét nem veszélyeztette, a panaszossal az előírt tájékoztatást az intézkedés kezdetekor kellett közölni. Abban, hogy a panaszos a tájékoztatást végül megkapta, a felek elmondása megegyezik. Ellentmond ugyanakkor a panaszos és az intézkedő rendőr előadása egymásnak abban, hogy a tájékoztatás az intézkedés kezdetekor, tehát a törvényben előírt időben elhangzott-e. Ezt az ellentmondást a Testület a rendelkezésére álló eszközök segítségével nem tudta feloldani.

Mivel a tájékoztatás bizonyosan nem maradt el, a Testület megállapította, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga ebben a tekintetben nem sérült. Azt ugyanakkor, hogy a tájékoztatás a panaszos állításának megfelelően csak késedelmesen hangzott el, a Testület sem alátámasztani, sem megcáfolni nem tudta, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése a konkrét esetben nem volt megállapítható.

3) Az intézkedő rendőr a panaszossal szemben az előállítás során testi kényszert alkalmazott.

a) Ezzel összefüggésben a történeteket kivizsgáló hadnagynak a főügyeletes elmondta: a panaszossal közölte, hogy előállítja, aki azonban ezt nem volt hajlandó tudomásul venni, agresszív fellépést tanúsított, amely miatt a karját megfogva kívánta az intézkedést foganatosítani. A panaszos azonban ellenszegült, és ezért, továbbá mivel a késedelem az intézkedés eredményét veszélyeztette volna, a tanult elvezető fogással, kezének hátra helyzetbe feszítésével a panaszost az előállító helyiségbe kísérte. Jelentésében ezt azzal egészíti ki, hogy a további ellenszegülés megtörésére, illetőleg az esetleges támadás megakadályozása érdekében megfogta a panaszost, majd mivel ellenállást tanúsított, bal kezét hátra helyzetben elvezető fogással rögzítette, és az előállító helyiségbe kísérte. A jelentés szerint a panaszos az előállítás során, az épületben is „folyamatosan üvöltözött”.

Az eljáró őrnagy 2011. február 22-én tartott meghallgatása alkalmával úgy nyilatkozott, hogy előbb közölte a panaszossal az előállítás tényét és okát, majd az intézkedést karját megfogva kívánta végrehajtani. A panaszos azonban kirántotta karját a rendőr kezéből, ezért vele szemben, felszólítást és tájékoztatást követően kezét hátra helyzetben rögzítő elvezető fogást alkalmazott. Az őrnagy leszögezi, hogy a panaszos karját nem csavargatta, és nem okozott neki szükségtelen fájdalmat. A legrövidebb úton az előállító helyiségbe kísérte a panaszost, aki végig üvöltözött, és a fogásból szabadulni próbált.

A kapitányságvezető kivizsgálása során azt állapította meg, hogy a panaszos nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy előállítják, egyre agresszívbabban viselkedett, illetve a kapitányság épületéből távozni kívánt.

A panaszos a testi kényszer alkalmazásával összefüggésben azt adta elő, hogy az ügyeletes minden egyéb tájékoztatás nélkül megfogta a bal karját, fájdalmasan hátrafeszítette, hátracsavarva felfelé húzta és ebben a tartásban vezette a fogdára. A panaszos nem értette, hogy mi történik, mert nem követett el semmit. Az intézkedés során nem tanúsított ellenállást, de fájdalmában segítségért kezdett kiabálni. Ennek hallatán a rendőr egyre erősebben csavarta a panaszos karját felfelé.

Az Rtv. 47. §-a alapján a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 58. §-ának (2) bekezdése alapján a kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza.

Tekintettel arra, hogy a panaszos előállítását a Testület jogszerűtlennek minősítette, az előállítás végrehajtása érdekében alkalmazott testi kényszert sem értékelhette másképpen, így a kényszerítő eszköz alkalmazása miatt megállapította a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését.

Megjegyzi ugyanakkor a Testület, hogy a testi kényszer alkalmazását abban az esetben sem tudta volna jogszerűnek tekinteni, ha az előállítás kapcsán előzetesen más álláspontot fogad el, és a kényszerítő eszköz alkalmazását önmagában is értékeli. Megkeresésében ugyanis az előadó testületi tag kérdést tett fel a rendőrségnek arra vonatkozóan, hogy mi volt a

panaszossal szembeni kényszerítő eszköz-alkalmazás jogalapja, illetve az arányosság és szükségesség vizsgálatakor az eljáró rendőr milyen releváns tényeket hogyan mérlegelt. A rendőrség azonban válaszát a fent ismertetett tartalommal küldte meg, és arra, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazását az eljáró rendőr milyen körülmények figyelembe vételével tekintette szükséges és arányos intézkedésnek, milyen történések alapján vélte úgy, hogy a testi kényszer alkalmazásának jogszabályi követelményei teljesülnek, érdemi választ nem adott.

Az őrnagy utólagos meghallgatása során is csupán annyit rögzített, hogy előbb közölte a panaszzal az előállítás tényét és okát, majd az intézkedést karját megfogva, vagyis vele szemben testi kényszert alkalmazva kívánta végrehajtani. Arról azonban, hogy miért eleve az egyébként nőnemű panaszos karjának megfogásával kezdett az előállítás foganatosításához, nem számol be.

A Testület ezért felhívja a rendőrség figyelmét arra, hogy a panaszosok tisztességes eljáráshoz való jogának érvényesítése megkívánja, hogy – akár a rendőrség, akár Testület folytatja a panaszeljárást – a rendőri fellépés jogszabályi hátterének megjelölésén és a jogszabályhely szövegére való hivatkozáson túl a rendőrség azon releváns körülményekről is beszámoljon, amelyek alapján az egyes jogszabályi rendelkezések alkalmazására sor került. A konkrét esetben tehát elvárható lett volna, hogy az intézkedő rendőr írja le a panaszos azon magatartását, amit – a panaszos karjának elsődleges megfogását megelőzően – ellenszegülésként értékelt, és ami ezért az Rtv., valamint a Szolgálati Szabályzat rendelkezései alapján a testi kényszer alkalmazását lehetővé és szükségessé tette.

b) A panaszos sérelmezte, hogy a testi kényszer alkalmazása során fájdalmai voltak, ami miatt kiabálni is kezdett. A rendőrség által megküldött iratokból megállapíthatóvá vált továbbá az is, hogy a fájdalomon túl a panaszos sérülést is elszenvedett, a kikerkező mentőápoló a bal váll zúzódását állapította meg.

A testi kényszer alkalmazása kapcsán a fentiek miatt a Testület – akárcsak az előállítás esetében – szükségesnek tartja felhívni a rendőrség figyelmét az arányosság Rtv. 15. §-ában foglalt követelményre, amely alapján mind az intézkedés megválasztása, mind pedig annak végrehajtása során köteles a rendőr vizsgálni a jogkorlátozás, illetve az intézkedés alá vont személynek okozott hátrány és az intézkedéssel elérni kívánt cél viszonyát.

Szükséges utalni továbbá az Rtv. 17. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazásra is, amelyek értelmében a rendőrség feladatának ellátása során – egyebek mellett – a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés szerint ugyanakkor „a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását”.

Az idézett jogszabályhelyre is figyelemmel a Testület leszögezi, hogy előfordulhat olyan eset, amikor a rendőr a jogszabályban biztosított kényszerítő eszközök, így például a testi kényszer alkalmazásával jogszerűen okozhat sérülést az intézkedés alá vont személynek, mivel a körülmények, különösen az érintett magatartása azt elkerülhetetlenné teszik, és a fellépés az intézkedés céljához mérten arányosnak tekinthető.

A konkrét esetben ugyanakkor arra tekintettel, hogy a testi kényszer alkalmazását a Testület jogszerűtlennek minősítette, a sérülés okozását önállóan nem tette vizsgálat tárgyává, hanem az okozott sérülést úgy értékelte, mint a jogszerűtlen testi kényszer által okozott sérelmet súlyosító körülményt.

c) Az Rtv. 17. §-a (2) bekezdésében a sérülés okozásával összefüggésben rögzíti továbbá, hogy „az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa”. A Testület eljárása keretében azt is vizsgálta, hogy ezen kötelezettségeinek a rendőrség a konkrét esetben eleget tett-e. A Szolgálati Szabályzat 51. §-a ezeket a rendelkezéseket azzal egészíti ki, hogy az előállítottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratokból kiderült, hogy a panaszos fogdai befogadását követően mentőt hívtak hozzá a rendőrök, és a segítség 19 óra örüli időben érkezett meg. A mentőápoló a panaszost megvizsgálva megállapította, hogy bal vállán zúzódás keletkezett, és a sérülést a helyszínen ellátta.

A panaszos elmondása nem tartalmaz olyan állítást, amely a fenti történéseknek ellentmond, így a Testület elfogadta a rendőrség előadását arra vonatkozóan, hogy a panaszos sérüléseinek ellátása iránt a rendőrség a fogdai befogadást, illetve a panaszos jelzését követően kellően rövid időn belül intézkedett.

Mivel tehát az intézkedő a rendőr a panaszoshoz mentőt hívott, és panaszos a szükséges orvosi ellátást megkapta, a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a Testület ebben a vonatkozásban nem állapította meg.

4) A panaszos fogdára való befogadásával összefüggésben sérelmezte, hogy annak során elvették a telefonját, kiforgatták a táskáját, megmotozták és kiabáltak is vele. Majd a fogdán fájdalmi miatt mentőt hívtak ugyan hozzá, ám ételt és italt annak ellenére nem kapott, hogy jelezte, 7 órája nem evett és nem ivott semmit; több alkalommal jelezte, hogy fázik, mégis órákig váraкоztatták. Többször kért ügyvédet, de nem biztosítottak számára, továbbá kérdéseire azt válaszolták, hogy amennyiben a rendőrség ellen panaszt kíván tenni, a fogdában kell váraкоznia.

Az Rtv. 33. §-a alapján előállított személyek helyzetére – jogaira, kötelezettségeire – nem vonatkozik részletes szabályozás.

Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének h) pontja értelmében az előállított is fogvatartottnak minősül. A fogvatartott bizonyos alapvető jogait rögzíti az Rtv. A törvény – történtek idején hatályos – 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

A (2) bekezdés értelmében a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült,

beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A (3) bekezdés szerint a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

Az Rtv. az előállított vonatkozásában ezen túlmenően kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani [33. § (4) bekezdés].

A Szolgálati Szabályzat 51. §-a ezeket a rendelkezéseket azzal egészíti ki, hogy az előállított személyt előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben kell elhelyezni. Az azonos ügyben előállítottakat el kell különíteni. Ha az előállító helyiségben előállított személy van, gondoskodni kell az állandó őrzéséről. E szakasz (2) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezés, nyilvántartás és őrzés végrehajtásának feltételeit a rendőri szerv vezetője biztosítja.

A (3) bekezdés kimondja: az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A korábbi Szolgálati Szabályzatban [a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet] szerepelt egy rendelkezés („az előállított, elővezetett személy ellátására a fogva tartottakra vonatkozó szabályok megfelelően irányadók”), amely alkalmazhatóvá tette a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) szabályait az előállítottakra is. A hatályos Szolgálati Szabályzat elfogadásakor ez a rendelkezés kimaradt, így az előállítottak státuszát csupán a fent idézett „maroknyi” norma szabályozza, mivel a Fogdaszabályzat „fogvatartottakról” beszél, azok közé pedig az előállítottak nem tartoznak [1. § (1) bekezdés: „E rendelet alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrizetes, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogva tartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki”].

a) A panaszos sérelemként említi, hogy a fogdára történt befogadás során elvették a telefonját, kiforgatták a táskáját, és „megmotozták”.

Szolgálati Szabályzat fent idézett, 51. §-ának (3) bekezdése megköveteli, hogy a hatóság az előállított elhelyezésekor ruházatát átvizsgálja, és tőle elvegye azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. A hivatkozott rendelkezés utaló szabályként a Fogdaszabályzat előírásait, illetve a fogvatartott birtokában tartható tárgyak listáját tartalmazó mellékletét hívja fel.

Az idézett jogszabályhelyek ismeretében kijelenthető, hogy a rendőrség megfelelő felhatalmazás birtokában végezte el a panaszos ruházatának és csomagjának átvizsgálását, és

vette el tőle a mobiltelefonját, mivel azt a fogdai tartózkodás során nem volt jogosult magánál tartani.

Erre figyelemmel a ruházat- és csomagátvizsgálás, továbbá a mobiltelefon elvétele miatt a Testület önállóan nem állapította meg a panaszos emberi méltóságának és tulajdonhoz való jogának megsértését.

b) Panaszolja a panaszos, hogy ételt és italt annak ellenére nem kapott, hogy jelezte, 7 órája nem evett és nem ivott semmit. Az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson nyomtatva szerepel az a megjegyzés, hogy az előállított ételmezést nem kért, de kapott, kézzel mellé írva ugyanakkor a következő: „kértem és nem kaptam”.

A rendőrség által megküldött válaszlevél megjegyzi, hogy a vonatkozó normák szerint étkeztetésre 5 órát meghaladó előállítást követően jogosult az előállított. Figyelemmel arra, hogy a panaszos előállításának időtartama a jelzett időtartamot nem haladta meg, étkeztetéséről a rendőrség nem volt köteles gondoskodni.

P. r. főtörzsőrmester 2011. február 22-én tartott meghallgatása alkalmával nem tudta felidézni, hogy a panaszos fogvatartása során kért-e tőle élelmiszert vagy vizet.

Jogsabályi rendelkezések hiányában az előállítottak ételmezését illetően csak a 26-326/3/2006. számú, az Országos Rendőr-főkapitányság Közbiztonsági Főigazgatója által kiadott körlevélhez (ORFK körlevél) mellékelte tájékoztató tartalmaz iránymutatást. Eszerint az ételmezésnél az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani, és a fogvatartásért felelős vezetőnek helyi intézkedésben kell szabályoznia, hogy ki a felelős az élelem biztosításáért. Célszerű az étel átvételét írásban is dokumentálni. A tájékoztatóban foglaltakat az előállítottakkal minden esetben ismertetni kell, melynek tényét az érintett aláírásával is igazolja. A tájékoztató vonatkozó pontja szerint az előállított jogosult rá, hogy öt órát meghaladó fogvatartás esetén ételmezt kérjen.

A panaszos fogvatartása 18 óra 13 perctől 22 óra 58 percig, tehát 4 óra 45 percig tartott, az 5 órát valóban nem érte el, ugyanakkor a Testület megítélése szerint a rendőrség általános törvényi kötelezettségeiből – az élelem biztosítását expressis verbis előíró norma hiányában is – az következik, hogy a fogvatartottnak ételmezést kell biztosítani, amennyiben jelzi, hogy hosszú idő óta nem evett.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A 16. § (4) bekezdése kimondja: a rendőr nem alkalmazhat megalázó bánásmódot.

A panaszos előállítására a koraesti órákban került sor, így alappal feltételezhető, hogy – elmondásának megfelelően – előállítását jóval megelőzően evett utoljára, ezért valóban éhes volt az előállító helyiségben. Ez az állapot – kiegészülve azzal, hogy a panaszos nem tudhatta, meddig tart az előállítása, és mikor juthat ételmezhöz – nyilvánvalóan csorbítja az emberi méltóságot.

Az ORFK körlevél nem jogszabály, annál alacsonyabb rendű norma, s mint ilyen, nem állhat ellentétben a magasabb szintű rendelkezésekkel, így az Rtv. fent idézett szakaszaival sem. A két norma úgy értelmezhető egymással összhangban, ha az ötórás fogvatartásra vonatkozó rendelkezés a főszabály, amelytől az Rtv. rendelkezései alapján a fogvatartottra kedvező kivételként el lehet térni. Amennyiben tehát a fogvatartott vélhetően megalapozottan jelzi, hogy éhes, akkor a rendőrségnek az Rtv. 2. § (1) bekezdése és 16. § (4) bekezdése alapján kötelessége, hogy a számára étkezést biztosítson még akkor is, ha az előállítás kezdetétől fogva kevesebb, mint öt óra telt el.

A Testület ezért megállapította a panaszos méltóságának sérelmét. A Testület egyúttal – korábbi állásfoglalásaihoz hasonlóan [lásd például a 192/2009. (VI. 3.) számú állásfoglalást] – újfent felhívja a rendőri szervek és a jogalkotó figyelmét az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, és arra, hogy ez a helyzet nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével.

c) A panaszos elmondása szerint több alkalommal jelezte a fogda személyzetének, hogy fázik, mégis több órán keresztül várakoztatták.

A rendőrség a panaszos sérelmével összefüggésben megjegyzi, hogy a panaszost az előállítás során a vonatkozó normákra figyelemmel előállító helyiségben helyezték el. Tekintettel arra, hogy megfelelő téli öltözékben állították elő, és az előállító helyiség fűtése megegyezik bármelyik másik, a kapitányság objektumában található helyiség fűtésével, a rendőrség megítélése szerint kizártnak tekinthető, hogy az előállítás ideje alatt a panaszos fázott volna.

A Testület ezen sérelmekkel összefüggésben utal az Rtv. fent hivatkozott 18. § (2), valamint a Szolgálati Szabályzat 51. § (1) bekezdésére. Ezek értelmében a rendőrség az előállítottat előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben helyezi el, és gondoskodik a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról.

A fenti rendelkezések összeolvasásából, illetve az Rtv. azon – 17. §-ába foglalt, és fentebb már szintén hivatkozott – előírásából, miszerint a rendőrség a jogokat csak a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja, következik az az elvárás, hogy az előállítottat egészséges tartózkodást biztosító, és az emberi méltóságot sem sértő körülmények között kell elhelyezni.

A konkrét esetben a panaszos és a rendőrség előadása közötti ellentmondást a Testületnek – arra alkalmas eszköz hiányában – nem állt módjában feloldani.

A panaszos emberi méltóságának megsértéséről a fogdai elhelyezéssel összefüggésben ezért a Testület nem tudott egyértelmű álláspontot kialakítani.

d) A panaszos sérelmei közt jelzi: többször kérte, hogy biztosítsanak számára ügyvédet, de erre nem került sor.

Az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson a panaszos úgy nyilatkozott, hogy hozzátartozó vagy képviselő értesítését nem kéri. Azonos tartalmú megjegyzés szerepel az intézkedő rendőr jelentésében is. A rendőrség válasza szerint továbbá a jogi képviselőre

vonatkozó tájékoztatást a panaszos megkapta, kihallgatása során védő kirendelését kérte, annak érdekében a rendőrség intézkedett.

Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen. Bár a jogszabály nem részletezi, ki lehet „más személy”, a fogalomba az ügyvéd aggálytalanul beleérthető és beleértendő. Csak ilyen értelmezés esetén egyeztethető össze ugyanis a magyar szabályozás a nemzetközi követelményekkel, így például a Kínzás megelőzésére létrejött európai bizottság (CPT) ajánlásaival, amely bizottság 2005-ös magyarországi látogatását követően jelentésének 23. pontjában felhívta a magyar hatóságokat: tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy a rendőrség által fogvatartott személyek a fogva tartásuk legelső pillanatától kezdve igénybe vehessenek ügyvédi segítséget (<http://www.cpt.coe.int/documents/hun/2006-20-inf-eng.htm>).

A Testület fontosnak tartja rögzíteni, hogy hatásköre kizárólag annak vizsgálatára terjed ki, hogy a panaszos előállítottként élhet-e a fent kifejtett és az Rtv.-ben biztosított jogosítvánnyal. Annak vizsgálatát, hogy a gyanúsítottként történt meghallgatás során a panaszost védelemhez való jogáról megfelelő tájékoztatásban részesítette-e a rendőrség, illetve a jog gyakorlását lehetővé tette-e számára a Testület nem végezheti el, mivel ezzel összefüggő jogorvoslattal a panaszos a büntetőeljárás törvény rendelkezései alapján élhet.

Az Rtv-ben foglalt értesítéshez való jogosítvány érvényesülésének vizsgálatakor a Testület figyelemmel volt arra, hogy a panaszos az előállítás időtartamáról szóló igazolást – amelyen arról nyilatkozott, hogy a kérdéses joggal nem kíván élni – kézjegyével ellátta, illetve azon az élelmezéssel kapcsolatos panaszát külön is feltüntette.

A Testület a panaszos állításával szemben ezért a rendőrségi iratok tartalmát fogadta el a történések valós előadásaként, így arra a következtetésre jutott, hogy a képviselő értesítésének elmaradása miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem valósult meg.

e) Ugyancsak sérelmezi a panaszos, hogy a fogdai befogadás alkalmával a rendőrök kiabáltak vele.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Ezzel összefüggésben a Testület megjegyzi, hogy a rendőröktől, mint a közhatalom gyakorlására feljogosított személyektől minden alkalommal elvárható a határozott, ugyanakkor udvarias fellépés függetlenül attól, hogy az intézkedés alá vont személy mennyiben adja meg a rendőrnek járó tiszteletet.

A konkrét esetben a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem volt egyértelműen tisztázható, hogy a rendőrök milyen hangnemet alkalmaztak a panaszossal szemben, illetve emelt hangvétel alkalmazásának volt-e oka.

Erre tekintettel a Testület a panaszos emberi méltósághoz való jogának megsértését a rendőrök által alkalmazott hangnem vonatkozásában nem tudta megállapítani.

VI.

A Testület úgy ítélte meg, hogy az arányosság követelményének megsértése miatt jogszerűtlenül járt el a rendőrség akkor, amikor a panaszos előállítása iránt intézkedett, ezáltal megvalósította a panaszos személyes szabadsághoz való jogának megsértését. Az intézkedés céljára vonatkozó tájékoztatás késedelmes közlése miatt a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése nem volt megállapítható. A kényszerítő eszköz alkalmazása miatt a Testület megállapította a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését, amely sérelem súlyát az elszenvedett sérülés is fokozta. Az egészségügyi panasz orvosi ellátásával kapcsolatos rendőrségi kötelezettség ugyanakkor a mentők értesítésével megfelelően teljesült.

A ruházat- és csomagátvizsgálás, a mobiltelefon elvétele kapcsán a Testület nem állapította meg önállóan a panaszos tulajdonhoz való jogának és tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését, ugyanakkor a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos élelemmel való ellátásának elmaradása sértette a panaszos emberi méltóságát. A panaszos emberi méltóságának megsértéséről a fogdai elhelyezéssel összefüggésben és a rendőrök által alkalmazott hangnem vonatkozásában a Testület nem tudott egyértelmű álláspontot kialakítani, megállapította azonban, hogy a képviselő értesítésének elmaradása miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem valósult meg.

A fent összefoglalt sérelmek a Testület megítélése szerint összességükben kétség kívül elérték a súlyosság azon fokát, amely indokolttá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

A Testület felhívja továbbá a rendőri szervek és a jogalkotó figyelmét az állásfoglalás V. 4) b) pontjában foglaltak kapcsán az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, valamint arra, hogy ez a helyzet nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével, és hogy a hatályos szabályozás – különösen az előállítottak étkeztetése kapcsán – módosítást igényel.

Budapest, 2011. május 11.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag